

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevanje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Anton Štrekelj*, državni potovalni učitelj kmetijstva v Gorici.

Izdaja „*Goriško kmetijsko društvo*“.

Štev. 7.

V Gorici, dne 5. aprila 1907.

Tečaj III.

Nekoliko o našem položaju.

„Kmetu gré vedno slabše“, tožimo vedno. Ne bomo trdili, da je to povsod resnica, toda v največ slučajih je Naše polje nam ne donša več tistih dohodkov, ki jih imamo v primeri s stroški. Res, da pridelujemo sedaj, ko boljše gnojimo, navadno več, nego smo pridelovali prejšnje čase, toda obenem imamo s pridelovanjem mnogo večje stroške. Nekdaj smo plačevali težake po kroni, sedaj jih je treba plačevati po dve. Tudi če delamo sami moramo računati svoje delo ravno tako, kakor plačujemo tuje delo, zato bi morali pridelati sedaj vsaj dvakrat toliko, če bi hoteli izhajati. Tega pa ne pridelamo in zato gredo naše kmetije po veliki večini rakovo pot. Posebno propadajo pa še oni kmetje, ki se držijo starih navad in se nočejo poprijeti novih kmetijskih nauk.

„Pa so kmetijski pridelki dražji“, nambo morda kedo očital. Res da je poskočila nekaterim pridelkom, kakor n. pr. živini, zadnji čas cena, toda le premalo. Od povišanih cen imamo pa kmetje presneto malo, glavni dobiček gre prekupcem v žep. Večini naših pridelkov pa je cena vsled tuje konkurence celo pala. Le poglejmo, kako se je plačeval lansko leto krompir! Kmetje v goriški okolici imeli so mesto dobička izdatno izgubo. Skoraj isto je bilo z vrzotami. Vina pridelalo se je lani vsled suše komaj polovico navadne letine, potem pa naj kmet izhaja ter plačuje davke in doklade. Da, da, izgubo imeti in še plačevati, ta je huda.

Kmetje plačujemo davke v soli, sladkorju, kavi, petroleju, v vinu, pivu, mesu itd., kakor drugi državljani, plačujemo nadalje osebno dohodarino kakor drugi, a vrhu tega moramo plačevati še zemljiški davek. Boj proti temu poslednjemu davku, ki so si ga postavili kmetovalci iz vseh avstrijskih dežel, je toraj popolnoma opravičen, osobito je opravičen sedaj, ko so izgubili kmetje svoj glavni zastop. Če vživamo v državi vsi enake pravice, plačujemo vsi v enaki meri, tako, kakor kedo premore. Kdor ima v hranilnici 50.000 kron in dobiva 2.000 letnih dohodkov plačuje n. pr. pri nas samo 30 kron letnega davka, kdor pa ima za 50.000 kron zemljišča, ta plačuje pa najmanj 800 kron raznih davkov. Oni ima pa gotov dohodek, kmetov dohodek pa je odvisen od vremena.

Da gre kmetu slabo, kriva je mnogo tudi tuja konkurenca. Če bi se zaprle meje n. pr. italijanski rani zelenjavi, italijanskim cvetlicam in italijanskemu lepotičnemu drevju, zamogli bi si pri nas v goriški okolici, po Vipavskem, v Brdah, v tržaški okolici in v Istri zaslužiti marsikak novčič s prodajo teh pridelkov. Mesto Italijanom prišel bi denar Avstrijcem. Osobito italijanski rani krompir nam našega povsod izpodriva.

Čudno se bo zdelo morda komu, da vživa tuje blago po avstrijskih železnicah celo bolj ugodno ceno, nego naše domače. In vendar je tako. Za 100 *kg* pomeranč, ki se pošljejo n. pr. iz Trsta na Dunaj stane voznja 6·6 vinarjev za vsakih 10 kilometrov, za naše goriško sadje pa stane voznja za 100 *kg* in vsakih 10 kilometrov 8·8 vinarjev. Pravično bi bilo pač, da bi se prevažalo domače blago po bolj ugodnih cenah, nego tuje konkurenčno blago.

Zakaj smo to govorili? Ne morda, da bi vcepili v kmetu še večo nezadovoljnost, ne, marveč hoteli smo dokazati onim, ki vedno kriče, da se ne moremo kmetje o ničemur pritoževati, da so naše težnje opravičene. Če potrebuje toraj kedo pomoči, potrebuje jo v prvi vrsti — kmet.

Laška kokoš.

Laška kokoš ali italijanka (Amerikanci so ji dali tudi ime Leghorn) se odlikuje s tem, da je jako plodovita in na sploh se misli, da znese največ jajc od vseh kokošnjih plemen. Navadno se računani na dobro kokoš 160 do 200 jajc v enem letu. Ta jajca so tudi težka, ker tehtajo povprečno po 65 gramov. Italijanka začne nesti že s šestim mesecem.

Laška kokoš je bolj majhne postave. Srednja kokoš tehta $1\frac{1}{2}$ do 2 *kg*, petelin pa 3 do $2\frac{1}{2}$ *kg*. Kjer se gre toraj bolj radi mesa, ne priporoča se te kokoši. Noge ima italijanka rumene in tudi klun je te barve. Petelinov greben je velikanski in stoji navpično. Tudi kokoš ima veliko rožo, vendar je nagnjena ta vselej na stran. Ušesi sta pri petelinu in pri kokoši popolnoma beli. Posebno svojstvo laške kokoši je tudi to, da malo kloka. Ta kokoš se rada pase in išče pridno svoj živež, v zaprtih prostorih se ne spopaša. Na sploh so laške kokoši jako živahne, včasih celo plašne. Piščeta rastejo hitro in dobijo tudi v kratkem perje, ki jih varuje vremenskih nezgod.

Barva laških kokoši je jako različna. Najbolj priljubljene so jerebičaste in bele italijanke. Dobijo pa se tudi črne, rumene italijanke.

Laška kokoš stoji tam, kjer nam je mnogo ležeče na jajcah in manje na mesu, na vrhuncu. Na Gornjeavstrijskem širi se povsod ta pasma poleg zlatoprižne vijandotske kokoši. Naše mnenje je, da bi se tudi v naših krajih lotili enkrat zboljševanja kokošjereje. Laška kokoš bi bila tudi za nas brez dvoma ena prvih, ki bi se morala pri odbiranju vpoštevati. Kdor hoče imeti jajca jerebičastih italijank, piše lahko na naslov G. Wieninger, velepos. v Schärdingu na Gornjeavstrijskem, odkoder dobi jajca samo od takih kokoši, ki so se preskušale in so znesle prošlo leto, dovoljno množino jajc. Jajce za valenje stane 30 vin. Po enaki

ceni se dobe taka jajca iz gospodinjske šole v Ljubljani. Jajca belih italijank prodaja Fr. Leban, učitelj na Trnovem pri Gorici po 4 K za ducat. Priporočam našim gospodinjam, da si priskrbe čisto pleme, katero bodo potem nadalje vzgojevale.

Št.

Škropilnica.

Od kar se je zanesla v naše kraje peronospora ali strupena rosa, se je vinogradništvo strašansko podražilo. Noben drugi trtni škodljivec in niti trtna uš, nam ne napravlja toliko preglavice, kakor ravno peronospora. Radi te bolezni moramo marsikje vinogradništvo popolnoma opustiti.

Pod. 29.

Pirhova škropilnica.

Edino sredstvo proti peronospori je, kakor znano, raztopina modre ali bakrene galice. Ta galica se pomeša z raztopljenim vapnom s čimur se vtolaži njena razjedujoča moč, ter potrosi po trtnem listju in mladju. Od početka se je trosila ta raztopina z metlico, kmalu pa so se izumile boljše priprave, katerim smo dali ime škropilnice. Škropilnic je sedaj jako mnogo vrst in sistemov. Dobre pa niso vse škropilnice. Da bo vstrezala škropilnica namenu, mora imeti sledeče lastnosti:

1. V nji se ne sme modra galica razkrajati. Škropilnice iz nekaterih metalov (n. pr. železa) niso toraj za rabo. Največ časa trajajo škropilnice iz kotlovine ali bakra. Tudi lesene škropilnice niso slabe, vendar se rade posušijo in zato lahko razpadejo. Navadno so pretežke.

2. Brizgalke pri škropilnici morajo biti take, da se ne pokvarijo prehitro. Brizgalkina moč mora biti dovolj velika.

3. Delo se mora s škropilnico lahko opravljati. Najboljše so nahrbtnne škropilnice z ročajem, ki moli ob strani naprej.

4. Raztopljena modra galica se mora razpršiti, ko pride iz škropilnice v meglo. Čim bolj drobne bodo kaplje, tem boljši bo uspeh.

Tem vsem zahtevam zadostuje škropilnica, ki jo dajemo v podobi in jo prodaja Goriško kmetijsko društvo. Ta škropilnica je iz bakrene plošče in drži okoli 22 litrov. Spredaj ima dva pasa, ob katera se pritrdi škropilnica na ramo, zadej pa se nahaja ob posodi brizgalka (pumpa), ki je jako priprosta. Ta brizgalka obstoji iz cevi (tulca), ki sega v posodo. V ti cevi pomika se ven in noter zamah, ki se goni s pomočjo ročaja, kateri sega na sprednjo stran posode. Ob cevi pritrjena sta ventil in tikva (posoda, kamor se poriva tekočina) a na to je pritrjena cev in razpršilnik. Konec cevi na zunanji strani zatak-njen je z gumijevim kolobarčkom, ki se s pomočjo vijaka bolj ali manj stisne. Ob ta gumijev kolobarček se drgne zamah, zato ne more tekočina poleg zamaha iz cevi. Če se toraj zamah obrabi, ni treba drugega, kakor vijak nekoliko bolj pritrditi in s tem se gumijev kolobarček bolj stisne in zato se proti zamahu bolj razširi. Pri ti škropilnici je zato skoraj nemogoče, da bi se brizgalka pokvarila. Kedar se hoče brizgalko osnažiti, odvijte se vijak in zamah se lahko potegne z gumijevim kolobarčkom vred iz cevi. Da ohranimo gumijev kolobarček več časa elastičen, odpustiti je vijak vselej po odrabi škropilnice.

Ta škropilnica ima dva razpršilnika, z manjšo in z večo luknjo. Razpršilnik z manjšo luknjo rabi se za škropljenje sadnega drevja. Če nastavimo škropilnici ta razpršilnik, nese tudi 12 do 15 metrov visoko. Razpršilnik z majhno luknjo dela jako na drobno in pred sabo se ne vidi drugega kot meglo. Kedar rabimo škropilnico za latnike, podaljšamo cev z medenimi nastavki lahko do 4 m.

Delo s to škropilnico je lahko, ker se le vsako toliko časa ročaj premakne, a obenem jako nagle. Več naredimo ž njo, kakor z dvema slabimi škropilnicami. Razun tega je delo tudi mnogo boljše in prihrani se tudi mnogo galice.

Lani je več posestnikov kupilo to škropilnico in ne morejo je prehvaliti. Dasi je nekoliko draga (54 K), vendar v primeri z izvrstnim delom je to orodje vendarle ceno. Njemu, ki bo kupoval letos novo škropilnico, priporočamo opisano.

Št.

Še nekoliko o malem pedicu na črešnjah.

Skušnje zadnjega časa so prepričale naše sadjarje o uspehu lepljivih kolobarjih proti malemu pedicu. In v resnici se je uporabilo jako mnogo petrine, katero smo priporočali. Pokazalo se je, da ustreza to lepilo prav dobro namenu. Ker so se pa mnogi prijavili za to lepilo še le za časa, ko so ga hoteli rabiti, in se ga ni naročilo prej v dovoljni množini, posluževali so se nekateri sadjarji drugačnega lepila, ne vemo od kod. To zadnje lepilo pa ni pomagalo nič, ker se je prehitro strdilo.

Petrina pa, ki se je v oktobru namazala, ohranila je svojo lepljivost celo mrzlo zimo in še sedaj sprejema, kakor bi se jo včeraj namazalo. Prvi metulji so se vlovili proti polovici meseca novembra in v nekaterih krajih n. pr. v Prvačini se je opazilo na stotine samic na malo več, kakor na enem kvadratnem decimetru kolobarja. Tam, kjer se je že prej bojevalo proti pedicu, videlo se je mnogo manj samic v primeri s samci in mi smo našli v Oslavju 20 samcev na eno samico. Ta slučaj daje upanje, da se bo dalo s vstrajnim bojem v kakem kraju znatno zmanjšati sovražnika, četudi ne popolnoma zatreti.

Vredno je opomniti, da je pedic tu in tam razun črešenj tudi češpe močno napadel in da tudi drugemu sadnemu drevju ne prizanaša. Dobro bi bilo toraj, če se stavi tudi na to drevje kolobarje, da se ga obvaruje požrešnega pedica.

V naši objavi prošlo jesen smo omenili, da pade mnogo gosenic z drevja, ko ga potrese veter, ko skušajo pa priti gosenice spet na drevo, se pa v lepilu vjamejo. To se dogaja posebno pri onem drevju, pri katerem se je pritrdil kolobar jako pozno, potem, ko so začeli metulji letati.

Črešnjevo drevje, kateremu nismo obvezali o pravem času kolobarjev, zamorejo se toraj obvarovati škode pred malim pedicem, če denemo na deblo kolobar predno drevje poganja, to je v prvi polovici aprila. Če potolčemo rano zjutraj, ko je še mraz, bolj debele veje s kolci ali batinami, ki jih obvijemo s cunjami, padejo otrpljene gosenice lahko na zemljo in ko plezajo po deblu, da bi prišle h listju, vlovijo se v lepilo.

To bojno sredstvo priporočamo razun za črešnje tudi za

drugo sadno drevje, ki ga je napadel mali pedic in tudi jabolčni molj (*Hyponomeuta malinella*), ki napravlja po jablanovih vejah zapredke in se je prošlo leto pokazal v več krajih na Goriškem.

J. Bolle.

GOSPODARSKE DROBTINICE.

Ali se šibi trta, če se joče? — Vsekakor! Vsaka izguba soka je obenem za trto izguba moči. Trte, ki so se kesno obrezale in so izgubile mnogo soka, ostanejo čestokrat celo poletje blede. Zato se priporoča, da obrezujemo trte pred zimo ali rano spomladi, da se rana še pred aprilom zasuši. Majhna izguba trtnega soka seveda ne vpliva tako hudo.

Ali je zasaditi trto navpično ali poševno? — Čim bolj navpično zasadimo trto, boljše je, to pa zaradi tega, da pridejo korenine na spodnjem trtnem koncu bolj globoko, potem pa tudi zato, da ne poganja na trtnem čoku toliko vrhnih ali rosnih korenin. Poševno zasejano trto lahko tudi pokvarimo, ko vinograd obdelujemo.

Kedar vežemo trte, vpogniti je rozgo tam, kjer hočemo, da nam požene krepko mladiko. Na vpognjenem mestu zastaja namreč trtni sok in zato se nakopiči v one oči, ki se nahajajo pred vpognjenim mestom. Čim bolj vpognemo rozgo proti zemlji, vedno manjšo moč bodo imele sprednje mladike, nasprotno bode najbolj močno rastla vrhnja mladika na oni rozgi, ki jo privežemo navpično. Kdor hoče imeti toraj močno mladje na zadnjem delu mladike (poleg veje), ta naj vpogiba rožje proti zemlji, kdor hoče imeti spredaj močno mladiko (n pr. oni, ki hoče speljati mlade trte na latnik), ta naj privezuje rožje navzgor.

Zatirajte listne uši po sadnem drevju koj, ko se pokažejo. V ta namen se najbolj priporoča tobačni izvleček, ki se stanjša s 50 krat toliko vode. Tobačni izvleček se dobiva v zaglah tobaka po nizki ceni.

Proti grintavosti jabolk in hrušk. — Grintavost povzroča neka gliva, ki se imenuje znanstveno *fusicladium dendri-*

ticum. To bolezen opazujemo lahko na listju in na sadju. Na poslednjem se pokažejo okroglasti, rujavi olični izrastki. Osobito na jabolkah se dobijo taki izrastki pogostoma. Dostikrat se zaraste tudi več peg v eno samo. Tako sadje je navadno grdo in zato se ne prodaja dobro. Najbolj napada ta gliva sadje v vlažnih krajih. Včasih vniči ta bolezen ves pridelek. Proti temu sadnemu škodljivcu se priporoča drevje škropiti in mazati z raztopino modre galice in vapna, kakoršno se rabi proti peronospori na trtah. Škropiti je dvakrat: v prvič, ko začne drevje poganjati, toraj pred cvetom, v drugič pa po cvetu. Za škropljenje se rabi lahko navadna škropilnica, še boljša pa je taka, kakoršno ima v zalogi Gor. kmet. društvo, ki nese tudi 14 metrov na visoko in stane 54 K. Ta škropilnica se rabi tudi za škropljenje trt.

Tudi žveplanje sadnega drevja pomaga neki proti grintavosti. Žveplati je seveda spomladi ob lepem vremenu.

Proti smoliki na breskvah priporočamo, naj se namažejo sedaj vse veje in deblo z 2⁰/₁₀ raztopino modre galice in vapna. Lansko leto je tako mazanje pomagalo.

Menjava semena. — Vsak kmet je najbrže že opazil, da se tudi najboljše seme sčasoma izpridi in zaostane v pridelku. To se posebno dogaja pri onih rastlinah, ki jih ne pomnožujemo s semenom, marveč z gomolji in s potaknjenci. Čim manj ugajajo dotični rastlini tla, obnebje in gnojenje, tem prej se izvrže ali, kakor pravimo „zbaštarda“. Temu se zamoremo izogniti s tem, da seme večkrat menjamo ali pa s tem, da odbiramo samo najboljše seme.

Človek, ki je vaje živeti slabo, se bo navadno zredil, če pride do boljše hrane. Tako je tudi pri semenu in pri gomoljih. Seme iz slabih krajev bo navadno vspevalo, če ga prinesemo v boljše obnebje, tako tudi seme, ki je rastlo v težki, mrzli zemlji, ako ga zasadimo v rahlo in gorko. Na to je paziti, ko naročamo seme.

Novejši vzgojevalci semena trdijo sicer, da ni prememba semena neobhodno potrebna, marveč da si lahko vsakdo sam vzgoji najboljše seme in sicer s skrbnim izbiranjem. V ta namen sejati je seme jako redko, da pride n. pr. pri žitu na vsak m² 10 do 12 zrn. Iz teh rastlin odbere se potem najlepše, naj-

bolj zdrave in najbolj polne klase in iz teh klasov vzamejo se najlepša in najtežja zrna. Ako rabimo za seme samo največe in najlepše zrnje, dobimo v kratkem mnogo boljšo vrsto žita, ki se navadno dobro sponese, ker je že privajena tlam in obnebjū. Na podoben način zamoremo vzgojiti seme od drugih rastlin. Pri krompirju, ki ga pomnožujemo z gomolji, moramo vzgojiti seme na stebliju in še le iz tega dobimo lahko boljšo vrsto gomolja. Vsak poskus seveda se ne sponese.

Vzgoja prešičev. — Da bodemo imeli v prešičjereji dobre uspehe, odbrati moramo pred vsem dobre stariše, ki jih pripuščamo h plemenu. Mrjasca smemo pripustiti z enim letom, svinjo pa z desetimi meseci. Breje svinje pustiti je večkrat na prosto, da se čim več premikajo. Nič ne dé, če so tudi vedno zunaj, kajti s tem se mladiči v telesu bolj okrepe. Tako svinjo moramo dobro krmiti, kislega mleka pa se ji ne sme dajati preveč. Pujske je odstraniti koj po porodu in šele po nekoliko ur, ko se je svinja vmirila, jih je ti pripustiti. Dobro je male pujske s stanjšanim špiritom ali žganjem nekoliko oribati. Hlev, kjer se hranijo pujski naj bo gork a stelja čista. Čim dopusti vreme spustiti jih je na prosto, da zamorejo tu tekati in riti po zemlji. Po 8 dneh polagati jim je nekoliko omehčanega pšeničnega ali ječmenovega zrnja, po 14 dneh pa otrobov in zdrobljenega ječmena. Po 30 dneh da se jim lahko kuhanega korenja. Korito mora biti vedno čisto!

Za brananje travnikov je še vedno čas, dokler trava ne poganja in je zemlja dovolj suha. To delo priporočamo vsem kmetovalcem. Kdor nima travniške brane, pomaga naj si z železnimi grabljami.

Cepilna smola se napravi, če se raztopi nad žerjavico $\frac{1}{2}$ kg smrečje smole ter doda ti smoli, katero je treba vedno dobro mešati 18 gramov lanenega olja. Potem se prilije polagoma še 70 gramov špirita, ki ga je treba poprej nekoliko ogreti. Paziti je pri tem, da se smola in špirit ne vnameta. To tekočo smolo hraniti je nato v kaki škatli. Na zraku bi se smola strdila.

POROČILA.

Kmetijski shodi. — Gor. kmet. društvo priredilo je 24. pret. meseca shod v Podgori, kjer se je vdeležilo, ker je bil prepozno razglašen, le malo kmetovalcev (50). Prihodnjo nedeljo dne 7. t. m. priredi shod v Bovcu.

Občni zbor „Goriške eksportne zadruge za zelenjavo“ vršil se je dné 2. t. m. v Štandrežu. Vdeležilo se ga je gotovo nad 300 članov. Občnemu zboru je prisostvovalo tudi mnogo drugih posestnikov, ki niso še člani. Velika dvorana g. Petra Lutmana je bila skoraj polna. Začasni predsednik g. Andrej Lutman pozdravil je navzoče, na kar je potovalni kmetijski učitelj A. Štrekelj poročal o namenu zadruge in kako je ta vrejena. Po trudapolnem delu (bilo je v ta namen 11 shodov), vpisalo se je v zadrugo 469 udov s 1830 deleži. Provizorično načelstvo prosilo je deželni zbor podpore, toda prošnja se je tu zavrnila. Nekatero točke pravil so se spremenile. Pri volitvi so bili izvoljeni: Andrej Lutman, župan štandrežki, predsednikom; Ivan Koglot ml., veleposestnik v Dol. Vrtojbi, prvim podpredsednikom in France Černic, župan št.peterski, drugim podpredsednikom. Predsednikom nadzorstva je bil izvoljen Ivan Saunig, župan biljenski; članom nadzorstva pa: Paškulin Andrej (Štandrež), Ferfolja Peter (Miren), Nemeč Jožef (Gor. Vrtojba), Ivan Mermolja (Dol. Vrtojba), Ivan Furlan (Št. Peter), Ivan Lukežič (Sovodnje), Anton Cijan (Peč), Anton Štrekelj (Gorica). V razsodišče so bili voljeni: France Gorkič (Dol. Vrtojba), Ludvik Gorkič (Orehovlje), Mihael Reščič (Št. Peter), Janez Gulin (Sovodnje) in Jožef Lutman (Štandrež 174).

Pričakuje se od načelstva, da bo posvetilo vse svoje moči v to, da bo zadruga dosegala namene, ki si jih je postavila.

V kratkem se vstanovijo po pravilih v posameznih občinah podružnice, katere pošljejo svoje odposlance v osrednji odbor. Našim kmetovalcem priporočamo, naj delujejo složno za procvit zadruge, onim pa, ki hočeje vtikati prste v to zadrugo, z namenom, da bi napravili v nji zdražbo, kličemo: roke preč!

Namen „Goriške eksportne zadruge“ za zelenjavo. — Zadruga ima namen: 1. Zelenjavo (krompir, šparge, fižol, grah, zelje itd.) svojih udov skupno prodajati ali drugače

uporabljati; 2. skrbeti za to, da se zelenjadarstvo na Goriškem zboljša. Svoj namen bo zadruga dosegala: Z nabiranjem zelenjadnih pridelkov ter izvažanjem v druge kraje, s podelovanjem istih v stalne oblike, z razdeljevanjem dobrega zelenjadnega semena in s prirejevanjem zelenjadnih razstav.

Kako je „Goriška eksportna zadruga“ vravnana? — Udje „Goriške eksportne zadruge za zelenjavo“ razdeljeni so v podružnice. V vsaki občini, kjer je vsaj 20 članov, ustanovi se podružnica. Člani onih občin, kjer ne dosežejo tega števila, pridelijo se kaki sosednji občini. Podružnice podrejene so v vsakem oziru „Goriški eksportni zadrugi za zelenjavo“, ki jih spaja v celoto. Namen podružnic je: 1. olahkočiti pristop k zadrugi; 2. olahkočiti nabiranje zelenjave; 3. olahkočiti prijave za nabavo skupnih potrebščin; 4. olahkočiti nadzorstvo nad društveniki.

Dolžnosti članov „Goriške eksportne zadruge za zelenjavo“. — Vsakdo, ki pristopi kot član v zadrugo, mora vzeti vsaj en delež, ki znaša 1 (eno) krono. Posestniki, ki pridelujejo večo množino zelenjave, vzeti morajo večje število deležev. Na sploh se računi, da mora vzeti posestnik za vsakih 20 stotov (q) krompirja, ki ga v srednji letini pridelja, po en delež. Število deležev, ki jih mora vsak zadružnik vzeti, določi načelstvo. Vsak član sme imeti poljubno število deležev, ako mu načelstvo to dovoli.

Zadružni deleži ostanejo lastnina članov, vendar se ne obrestujejo. Dokler je kdo član zadruge, ne more se mu deleža vrniti in tudi ga ne more ta zastaviti ali tudi drugače obtežiti. Pač pa imajo člani, ki so izstopili, pravico do povračila vplačanih deležev. Zadruga ima na zadružne deleže zastavno pravico za svoje terjatve proti zadružniku; ta pravica velja tudi proti vsem drugim upnikom in proti konkurzni masi zadružnika.

Vsak član jamči za zadrugo z zadružnim deležem in še s petindvajsetkratnim zneskom za vsaki delež.

Vsakdo, ki pristopi v zadrugo kot član, se zavezuje, da ne bo prodajal brez dovoljenja načelstva, oziroma njegovih organov, nikomur zelenjave, osobito ne zadružnim konkurentom. Kdor bi delal proti temu določilu, zapade kazni, ki je tako velika, kolikor znaša vrednost prodanega blaga. Načelstvo sme v obzira vrednih slučajih to kazen znižati ali tudi odpustiti.

Vsak član se mora ravnati glede oddaje zelenjave po predpisih opravilnika, ki ga izda osrednji odbor.

Cena vinu je zadnji čas precej poskočila Vipavsko vino prodaja se že po 38 do 44 K, boljše vino tudi draže. Briskemu vinu je povprečna cena 48 K. Kraški teran prodaja se po 60 do 70 K. Radi velike škode, ki jo je napravila zima po Nižjeavstrijskem, Štajerskem in deloma tudi po Kranjskem, bo najbrže tudi prihodnje leto vino drago. Zato priporočamo našim vinogradnikom, naj letos svoje trte dobro obdelujejo in naj poskrbijo ob pravem času za škropljenje in žveplanje.

Suša. — Letošnja spomlad je jako suha in mrzla. Med tem, ko je bilo druga leta v tem času skoraj že vse sadno drevje v cvetu, spi letos skoraj še vse. Posebno zelenjava si ne pomaga radi suše. Tudi trava noče poganjati. Bati se je, da se mnogo trt, ki smo jih zasadili letos v suho zemljo, posuši. Kdor ni še sadil priporoča se zato trtam nekoliko zaliti. Osobito je to potrebno, če sadimo kolči.

Shod županov. — Deželni odbor povabil je župane ajdovskega okraja na shod, ki se bo vršil dné 10. t. m. ob 3. pop. pri Rebku na Goričici. Razpravljalo se bo o tem, kako naj se vveljavi zakon glede licenciranja bikov. Shoda se vdeleži tudi dopuščevalna komisija za goriški okraj. Enaka shoda se vršita dné 11. t. m. ob 10. prep. v slov. oddelku deželne kmetijske šole v Gorici za župane goriškega okraja in dné 12. t. m. ob 9. prep. v Kanalu za župane kanalskega okraja. Tudi drugod po deželi se bodo vršili podobni shodi.

Cena modri galici še vedno raste. Priporočamo našim vinogradnikom, da se za časa ž njo poskrbijo. Gor. kmet. društvo bo moralo onim članom, ki se niso prej prijavili za modro galico, ceno povišati za 2 K na q, kajti prej nakupljena galica je že skoraj pošla.

Gumijevi trakci. — Kdor ima mnogo trt za cepljenje, naroči naj se še za časa na trakce. Gor. kmet. društvo ne more riskirati za večje množine tega blaga, ki se rado pokvari, ako nima že v naprej odjemalcev. Vsakdo naj toraj sporoči, koliko trakcev bo rabil.

Novih vinogradov se je napravilo letos po vsem Goriškem jako mnogo, ker je bila zima prehuda za druga dela. Zato je veliko pomanjkanje ameriškanskih trt, osobito okoreničenk.

Pridelek krompirja na zemlji znašal je v letu 1906. okoli 1360 milijonov kvintalov. Od teh pripada na Nemčijo 483 milijonov, toraj eno tretjino od vsega pridelka, na Avstro-Ogersko 210 milijonov (skoraj ena četrtinka). Med obema državama se nahaja Rusija, ki je pridelala 254 milijonov kvintalov. Vse druge države zaostajajo daleč za temi številkami. V Ameriki, od koder je prišel krompir k nam, pridelalo se je samo 80 milijonov kvintalov krompirja.

Goriška kmetijska šola se bo s prihodnjim letom reorganizirala in sicer bo trajal pouk dve zimi po 5 mesecev. Poleti bodo imeli učitelji te šole predavanja. Nam se zdi ta preosnova popolnoma napačna, kajti nikdo ne bo maral pouka, ki ga je šele pričel, prekiniti za 7 mesecev. Ko so to šolo preosnovali, ozirali so se pač na severne kraje, kjer ne morejo pozimi nič delati in se pečajo samo z živinorejo in poljedelstvom. Pri nas so pa razmere drugačne, nego na severu. Glavne naše kmetijske panoge so, ali vsaj bi morale biti: vinogradništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in živinoreja. Prvih treh predmetov pa se ne more učenec učiti po zimi, ko ne more obenem tudi praktično izvajati, kar je teoretično slišal. Zato je poletna šola pri nas neobhodno potrebna. Če so hoteli šolo predrugačiti, morali bi vpejljati enoleten tečaj, ki bi se pa ne prekinil. Sicer pa ni bil uzrok, zakaj nima naša šola pravega uspeha, v dvoletnem tečaju, marveč kje drugje, posebno v tem, da se je pri ti šoli po nepotrebem skoparilo. Kakor vidimo gremo z goriško kmet. šolo vedno rakovo pot. Prej je bila srednja šola, potem navadna a sedaj je postala zimska. Naslednja stopinja bo gotovo zatvoritev. Drugod pa odpirajo vedno nove kmetijske šole!

Potovalne tečaje za kuhanje in gospodinjstvo vpeljejo na Gornjem Avstrijskem V teh tečajih se bodo učile gospodinje in dekleta vseh stanov, posebno pa kmetijskega, kako je treba kuhinjske potrebščine kupovati, kako je treba hrano pripravljati in hraniti, kako je streči, čistiti posodo in stanovanja, nadalje kako je gospodinjiti, posebno kako se ravna z ob'eko in s perilom. Tudi krpanje in šivanje se bo na željo poučevalo. En tak tečaj bo trajal po šest tednov. Vsaka učenka bo morala plačati po 30 K, za kar bo dobila tudi kosilo Pa pri nas?

Kmetijska razstava v Pragi. — Centralna kmetijska

družba za kraljevino češko priredi od 26. do 31. maja t. l. v Pragi kmetijsko razstavo. Posebno bo mnogo živine razstavljene.

„Danska je država, v kateri vladajo poljedelci. — Ta država je danes ena izmed najbogatejših in najsrečnejših držav v Evropi. Tam se vsak poljделец nauči najpoprej dobro brati, pisati in računati; potem hodi v poljedelsko (kmetijsko) šolo in ko tu izvrši svoje nauke, se vrne na svoj dom, da dela na svojem posestvu. Danska ima nebroj poljedelskih šol in vse so dobro urejene in izvrstno preskrbljene. Vsako leto pride iz teh šol nad 3000 izučenih poljedelskih delavcev. Posestva se obdelujejo po pravilih umnega gospodarstva. Ti poljedelci so najuplivnejše osebe v državi in tvorijo večino v državnem zboru, kjer sklepajo zakone v prid delavstva in poljedelstva“. Tako piše „Soča“. Vprašamo pa, zakaj je ona proti temu, če hočemo tudi pri nas posnemati Dansko.

Nova knjiga. — O prvinah in spojinah. Osnovni nauki iz kemije, rudninoznanstva in hríboznanstva. S posebnim ozirom na hranitbo pitanih rastlin spisal Frančišek Štupar, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske. Ljubljana. Natisnila „Učiteljska tiskarna“. 37 podob. 144 strani.

Že zdavnaj se je v kmetijsko-strokovni literaturi živo čutila potreba po knjigi, ki bi kmetovalcem podajala vsaj najvažnejše nauke iz kemije. Kmetijski pouk, in sicer usten, v časopisih in knjigah, se je zadnji čas tako lepo razvil in je obrodil toliko sadu, da vedoželjni kmetovalci z veseljem sezajo po poučnih strokovnih spisih, če jih le morejo dobiti. Pogosto se čujejo tožbe, in tudi časopisi so pisali o tem, kako jako se čuti nedostajanje sicer poljudne, a vendar toliko temeljite knjige o kmetijski kemiji, da bi se kmetovalec mogel iz nje naučiti vsaj temeljnih pojmov. Kolikokrat se sliši in čita o hranilnih snoveh, o dušiku, fosforovi kislini, kaliju itd., ki jih potrebujejo rastline; o dušičnatih in nedušičnatih organskih snoveh itd., ki jih potrebujejo živali, a kaj so te reči, iz česa so, kako so sestavljene, kje se nahajajo, kako se presnavljajo, o vsem tem se kmetovalci ne morejô poučiti, ker ni nikake take slovenske knjige. — Zgoraj omenjena knjiga je odpomogla temu nedostatku. Knjiga sicer ni obširna, vendar obsega vse, kar je kmetovalcu treba vedeti, posebno glede rastlinske hrane. Knjiga bo koristila

onim kmetovalcem, ki so spoznali, da dandanes ne zadošča, da bi bil kmetovalec samo delavec, marveč mora biti preudaren gospodar, ki se ne zadovoljuje s tem, da bi videl le posledice, ampak hoče poznati tudi uzroke; služila bo pa tudi učiteljem, ki poučujejo kmetijstvo, in učencem kmetijskih šol. Knjiga se dobiva v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani, Gradišče št. 4, ter stane v tiskarni 1 K 50 v, po pošti pa 1 66 v.

Na novo priglašeni udje Goriškega kmet. društva.

Furlan Jožef, pos. Št. Peter	Gorkič Franc, pos. Dol. Vrtojba 27
Gorjan Silvester, pos. Bilje	Humar Franc, „ „ „ 100
Soban Anton, „ „	Mermolja Jožef, pos. Dol. „ 45
Furlan Karol, „ Brje	Jarc Ivan, „ „ „ 16
Budal Jožef, „ Tomaževica 31	Keiševan Franc, „ Gradišče 74
pri Komnu	Milanič Jakob, „ Vojščica 56
Kragelj Mihael, župnik Šebrelje	Benko Ludvik, Vrtovče pri Šmarjah 166
Kmetijsko bralno društvo v Šebreljah	Makuc Ivan, „ „ „ 160
Devetak Anton, pos. Sovodnje	Klavora Bazilij, Biljana
Lukežič Ivan, „ „	Favetti Vinko, pos. Skrilje 25
Gabrevic Matija, „ Salež 2	Maraž Silvester, „ Števerjan 150
Giuden Jožef, „ „ 25	Marvin Lovrenc, Vogersko 75
Bensa Ivan, „ Št. Maver	Marvin Jožef, „ 16
Saunig Anton, „ Bilje 198	Žižmond Miha, „ 114
Mozetič Anton, „ „ 217	Žižmond Andrej, „ 92 b
Lujin Alojz, Sveto 37	Lukežič Peter, „ 138
Jazbec Friderik, „ 71	Gorjan Peter, „ 11
Jazbec Alojz, „ 67	Gregorič Alfons, „ 134
Štolfa Alojz, „ 77	Marvin France, „ 33
Švara Ivan, „ 76	Žižmond Jušt, „ 22
Švara Vinko, „ 24	Nardin Jožef, „ 78
Kovačič France „ 16	Vuga Viktor, nadučitejj Idrija ob Bači
Švara Jožef, „ 17	Razpet France, župnik „ „ „
Kocjančič France, pos. Šlovrenc	Silič Jožef, pos. Orehovlje 77
Gorjup France, „ Vrh 12 pri Ka-	Žerjal Karol, pos. Brje pri Rihembergu
nalu	Pečenkovi
Jančič Miha, pos. Snežatno pri Kojsem	Štrancar Anton, pos. Brje pri Rihembergu
Furlan Anton, „ Tomaževica 22 pri	Mrevlje Franc, „ „ „ „
Komnu	Kodrič Anton, „ „ „ „ Ko-
Ferfolja Peter, pos. Miren	drovi
Kerševan Viktor, pos. Oševljek pri Gra-	Pečenko Iv., pos. Brje pri Rihenb. Miheli
dišču	Kodrič Ivan, „ „ „ „

Birsa Ivan, pos. Brje pri Rihenb. Miheli	Gabrijelčič Jožef, Ložica 113 pri Plaveh
Ličen Franc, " " " " "	Slokar Marko, pos. Skrilje
Cigoj Ivan, " " " " Furlani	Rutar Ivan, Zatoľmin pri Tolminu
Furlan Anton, " " " " "	Kerševan Jožef, Gradišče 21
Cink Ignac, " " " " Cinki	Kerševan Vinco, " "
Cink Alojz, " " " " "	Pipan Valentin, župnik Zgonik
Cigoj Josip, " " " " Možini	Černe Anton, pos. Oševljek
Mrevlje Karol, " " " " "	Matija Živic, inžener v Trstu
Kodrič Vinc., " " " " Žulji	Brumat Jožef, pos. Miren 596
Kodrič Maks, " " " " "	Ferfolja Peter, " " 105
Štrukelj Ivan, " " " " Sv. Martin	Pahor Gabrijel, " čevljar Miren
Ličen France, " " " " "	Beltram Jožef, " "
Pignatari Ivan, pos. Kobarid 66	Mihelj Janez, " Rihenberg-Vas 21
Frantolič Jožef, c. kr. davkar. kontr. Kobarid	Gomilšček Andrej pk. Jak., pos. Solkan 151
Šlunder France, pos. Kobarid 112	Luznik Franc, " " 187
Gruntar Ivan, " " 64	Jug Jakob, " " 185
Stres Ivan, " Idersko 62	Makuc Janez, " " 53
Miklavčič Franc, " Kobarid 134	Komel Anton, " " 37
Fabjan Martin, c. kr. okr. sodnik Kobarid	Bitežnik Franc, " " 338
Mlekarsko društvo Kobarid	Bašin Mihael, " " 256
Ravbar Ivan, Repentabor 31	Gorjan Anton, " " 242
Nemec Angelj, Gor. Vrtojba 90	Erzetič Andrej, " " 213
Štokelj Rudolf, pos. Vel. Žablje 17	Gorup Andrej, pos. Krajnava 39
Umek Jožef, " Brestovica 59	Brundula Jernej, " Godnje 3
Žvokelj Alojz, " Gor. Branica	Tavčar Anton, " Kreplje 2
Čehovin Viktor, " " "	Orel Anton, " " 51
Buda Jožef, " Tomaževica pri Komnu	Štoka Mihael, " Krajnava 31
Bric Anton, pos. Dornberg 64	Štrancar Andrej, Volčjigrad 40
Faganelj Alojz, Gor. Vrtojba 76	Gostilna Čibej, Ajševica
Berbuč Anton, Selo 79	Marc Ignac, Gabrije 57
	Vales Anton, " "

